

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
2. Лернер И. Историческое сознание и условия его формирования / И. Лернер // Преподавание истории в школах. 1988. № 4. С.18-23.
3. Пометун О. І. Методика навчання історії в школі / О. І. Пометун, Г. О. Фрейман. К.: Генеза, 2005. 328 с.
4. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://osvita.ua/legislation/other/36322/>
5. Пержун В. Історична свідомість як форма суспільної свідомості: соціологічний аспект. URL: [file:///C:/Users/admin/Downloads/relsoc_2012_2_17%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/relsoc_2012_2_17%20(1).pdf)

Кубрак Олег
(Суми, Україна)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено основні методики інклюзивної освіти, розроблені та реалізовані за кордоном. Представлені основні форми роботи з інвалідами. Висвітлена необхідна методична та технологічна база для роботи з дітьми-інвалідами. Порушено питання сучасних досліджень в області інклюзивної освіти за кордоном.

Ключові слова: інклюзивна освіта, методики спеціалізованого освіти, технології навчання.

В статье освещены основные методики инклюзивного образования, разработанные и реализованные за рубежом. Представлены основные формы работы с инвалидами. Освещена необходимая методическая и технологическая база для работы с детьми-инвалидами. Затронут вопрос современных исследований в области инклюзивного образования за рубежом.

Ключевые слова: инклюзивное образование, методики специализированного образования, технологии обучения.

The article highlights the main methods of inclusive education, developed and implemented abroad. The main forms of work with the disabled are presented. The necessary methodological and technological base to work with children with disabilities and current research in the field of inclusive education abroad are considered.

Key words: inclusive education, special education techniques, training technologies.

Розробка і впровадження проектів з інклюзивної освіти за кордоном починається з 70-х років ХХ століття. Незважаючи на порівняно недавню практику в реалізації подібних проектів, досвід в даній області накопичено чималий. Це стосується розробок в області навчально-методичного комплексу, законодавчої бази, а також економічної і технологічної забезпеченості в реалізації подібних проектів.

У країнах Європи і США сформувалося чотири основних напрямки роботи з інвалідами. Розглянемо кожний з них:

1. Widening participation - розширення доступу до освіти. Дана політика застосовується в країнах Європи, в основному в Великій Британії. Її головною метою є розширення освітніх можливостей для людей з інвалідністю, етнічних меншин, а також людей з неблагополучних верств суспільства. Дана політика реалізується шляхом різних угод і фінансового стимулювання навчальних закладів, які беруть участь в подібних проектах.
2. Mainstreaming. В даному контексті розглядається безпосередня взаємодія інвалідів і здорових людей переважно в рамках дозвільної діяльності.
3. Integration, передбачає безпосереднє включення всіх дітей в освітній процес з урахуванням їх особистісних, фізичних і психологічних особливостей.
4. Inclusion є таким видом освітньої діяльності, коли люди з різними обмеженнями і потребами можуть навчатися нарівні з людьми, які не мають ніяких відхилень. Таким чином, інклюзивна освіта виключає будь-яку дискримінацію і робить процес навчання доступним для всіх. Досягається це шляхом модернізації шкіл, в першу чергу перепланування навчальних класів, а також розробки нової навчальної програми.

В рамках, що розвиваються на сьогоднішній день форм і методик спеціалізованої освіти для людей з обмеженими можливостями здоров'я нам найбільш цікава методика інклюзивної освіти.

Сьогодні більш ніж в 40 країнах світу використовуються подібні освітні методики. У Німеччині, Норвегії, Франції, Іспанії, США, Канаді та ряді інших розвинених країн питання навчання інвалідів вирішуються за допомогою інклюзивних методик освіти.

У країнах Скандинавії протягом більше 20 років реалізується програма допомоги дітям з синдромом дефіциту уваги і гіперактивності.

Система психолого-педагогічної допомоги в Норвегії юридично закріплена як право учня на індивідуальний план навчання, що враховує його особливості. Зокрема, законодавчо закріплено право дитини з будь-якими порушеннями розвитку на навчання в загальноосвітній школі. Для його реалізації розроблено і ефективно діє цілий спектр заходів. Коротко охарактеризуємо основні з них [3]:

1. Технологія поширення знань серед батьків і фахівців. Дана технологія передбачає поширення інформації в усі організації, де можуть знаходитися батьки з дітьми-інвалідами. Інформація поширюється у вигляді листівок, брошур, періодичних видань, популярної і наукової літератури.
2. Технологія інклюзивного навчання дітей з різними відхиленнями у розвитку (синдром Турретту, синдром Аспергера, розумова відсталість) в системі загальної освіти [3].

Індивідуалізована робота з дітьми, що мають виражені проблеми розвитку, реалізується завдяки:

- 1) Варіативному плану навчання (законодавчо закріплено право дітей на навчання за програмами різного рівня і змісту в одній віковій групі);

2) Скороченню фронтальної роботи з класом, переважанню різних видів індивідуальних робіт;

3) Активному застосуванню бланкових методик, які дають можливість:

- враховувати різний темп роботи учнів (наприклад, діти, які швидко завершили самостійну роботу з англійської мови, можуть вибрати на стелажі в класі книжку для читання англійською мовою);
- давати різні за рівнем складності завдання, в залежності від можливостей учня;
- надавати індивідуальну допомогу нужденним в ній дітям, не відволікаючи інших учнів класу, що можливо при наявності на уроці не тільки основного вчителя, а й помічника - спеціального педагога;
- індивідуально обговорювати з проблемною дитиною плану виконання завдання;
- проводити поточний контроль;

4) Позитивному підкріпленню навчальної діяльності дітей, що включає в себе:

- стимулюючу допомогу (педагог допомагає дитині включитися в роботу, емоційно підтримує його);
- можливість вибрати привабливе заняття після виконання обов'язкового заняття. Наприклад, діти можуть вибрати для читання з даного предмету, що подобається їм, книгу (книги знаходяться в класі);

5) Обліку емоційних особливостей дитини, який реалізується через:

- можливість отримати індивідуальну допомогу у спеціального педагога за запитом дитини;
- підписання з дитиною на кожний навчальний тиждень договору, в якому дитина спільно з учителем визначає конкретні, досяжні цілі;
- ведення таблиця самооцінки.

3. Технологія діагностики варіантів коморбідних розладів (наявність одного або декількох захворювань крім первинного захворювання). У даній групі технологій використовується три групи методів. Це опитувальники, методи спостереження за дітьми в класі і тести.

Окреслені вище технології отримали своє поширення в Норвегії, країні з низькою щільністю населення і одним з найвищих рівнем життя населення. Ще однією країною з розвиненою системою інклюзивної освіти є Сполучені Штати Америки.

В даний час в США діє програма «Інклюжен». Її основи були закладені «Реабілітаційним Актом» і законом про навчання дітей-інвалідів у 1973 році. Конгрес США, ґрунтуючись на досвіді округу Колумбія, прийняв Закон про освіту інвалідів (пізніше перейменований в Закон про освіту людей з інвалідністю), що передбачає необхідне фінансування спеціальної освіти в системі місцевих шкіл і установлюючи індивідуальний підхід до визначення освітньої програми. Закон віддавав перевагу інтеграції - навчання дітей-інвалідів у загальноосвітніх школах з наданням в міру необхідності додаткової допомоги, а не навчання в спеціальних установах. Інклюзію можна визначити як «прийняття кожної дитини і гнучкість в підходах до навчання». Така освітня модель має на увазі, що дитина, що має інвалідність, може навчатися з нормальними дітьми. Це стосується і дітей з

порушенням інтелекту, наприклад, з синдромом Дауна.

В рамках інклюзивного підходу кожна школа чи установа ще на етапі планування своєї діяльності, освітніх програм враховує очікувані можливі потреби всіх учнів з їх індивідуальними потребами, розробляючи так званий «Індивідуальний план освіти». Його розробка здійснюється за наступними критеріями: реалістичність, рівень досягнення, можливість оцінки, активність. Місце навчання учня-інваліда залежить від його потреб. Він може навчатися:

- в звичайному класі і отримувати необхідну допомогу;
- в звичайному класі, отримуючи необхідну допомогу, а також підтримку з боку фахівців навчального закладу;
- частину дня в звичайному класі і решту дня - в спеціальному;
- в спеціальному класі з забезпеченням всілякої підтримки з боку фахівців і групи консультантів з даного питання;
- по реабілітаційній програмі з безперервною підтримкою з боку фахівців.

В рамках програми «Інклюжен» в 80-ті роки минулого століття в США почався процес побудови нових будівель і перебудови старих з урахуванням потреб різних категорій інвалідів. Для цих цілей урядом виділялися додаткові фінансові кошти і в той же час застосовувалися жорсткі санкції за порушення прийнятих стандартів [1].

Важливим принципом державної політики щодо інвалідів є здатність інваліда користуватися послугами організації або сервісу з тією ж простотою, як і здорова людина. У разі необхідності студентам надаються:

- перекладачі, які володіють мовою жестів;
- індивідуальні помічники, що полегшують процес запису лекційного матеріалу;
- соціальні педагоги та психологи для індивідуального консультування.

Сліпим студентам надається можливість використання собаки-поводиря [2]. При цьому дані методики і технології здійснюються в межах всієї країни і забезпечують рівний доступ не тільки до освітніх благ, а й дають можливість подальшого працевлаштування.

З 2006 по 2011 роки в США були проведені дослідження в області інклюзивної освіти. Також проаналізовані навички сучасних вчителів, здатних втілити в життя ідеї інклюзії в школі. Дане дослідження має назву «Учитель в ролі менеджера» [2].

Результати даних досліджень відобразили всю складність впровадження інклюзивної освіти в систему загальноосвітніх шкіл. Слід зазначити, що в результаті деяких досліджень було виявлено негативне ставлення до інклюзивної освіти, як з боку вчителів, так і з боку батьків дітей, що навчаються в інклюзивних класах. Якість інклюзивної освіти вимагає самостійного дослідження, тому в даній статті ми обмежилися лише оглядом основних методик.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ардзінба В. А. Інклюзивна освіта інвалідів в Сполучених Штатах Америки // Електронний журнал «Психологічна наука і освіта». - 2010 - №5, - С. 23-29 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.psyedu.ru/files/articles/2282/pdf_version

2. Удосконалення освіти. Перспективи інклюзивних шкіл (Improving Education. The Promise of Inclusive Schools). Посібник Національного інституту вдосконалення муніципальної освіти США. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://perspectiva-inva.ru>.
3. Хотильова Т. Ю., Ахутіна Т. В. Технології психолого-педагогічної допомоги дітям в Норвегії // Електронний журнал «Психологічна наука і освіта». - 2010. - № 5. - С. 1-12. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://psyjournals.ru/psyedu_ru/2010/n5/

Пасько Катерина, Вяткіна Вероніка

(Суми, Україна)

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЗАДОВОЛЕНOSTІ ШЛЮБОМ У ЖІНОК РІЗНОГО ВІКУ

Дана стаття присвячена дослідженню проблеми психологічних чинників задоволеності жінок стосунками в подружніх парах. Актуальність теми статті не згасає і сьогодні, оскільки сім'я є певним середовищем впливу на особистість – чим більш позитивним є образ сім'ї у свідомості особистості, тим більш гармонійним є світовідчуття

Ключові слова: задоволеність шлюбом, жінки, психологічні чинники.

Данная статья посвящена исследованию проблемы психологических факторов удовлетворенности женщин их отношениями в супружеских парах. Актуальность статьи заключается в том, что семья является определенной средой воздействия на личность - чем более позитивным является образ семьи в сознании личности, тем более гармоничным является мироощущение.

Ключевые слова: удовлетворенность браком, женщины, психологические факторы.

This article is devoted to the study of the problem of psychological factors of women's satisfaction with relationships in married couples. The relevance of the article is that the family is a certain environment of influence on the individual - the more positive is the image of the family in the minds of the individual, the more harmonious is the worldview.

Key words: marital satisfaction, women, psychological factors.

Сім'я включає в себе значну кількість взаємовідносин та взаємозв'язків, для формування яких мають значення особистісні властивості членів сім'ї, традиції, звичаї, соціальне оточення тощо. Сім'я є основою будь-якого суспільства. Шлюб є її важливою складовою. Питання задоволеності шлюбом не втрачає своєї актуальності. Однією з найбільш популярних та обговорюваних тем є пошук факторів, що впливають на задоволеність подружжя своїм шлюбом. Очікування від шлюбу різні у чоловіків та жінок, саме тому їх погляди варто розглядати окремо. Чоловіки більш практичні та традиційні, коли розмова заходить про питання задоволення шлюбом, а жінки більш емоційні, саме тому враховувати гендерні відмінності важливо.

Проблемам сім'ї присвячена значна кількість досліджень психологів, таких як Ю. Е. Альошина, Т. В. Андреева, В. О. Васютинський, В. М. Дру-